Норуот күүһэ — комүөл күүһэ!

ЭНГСИЭЛИ

Нам улууһун хаһыата • 1935 сыл алтынньы 5 күнүгэр төрүттэммитэ •

2000 с.
Кулун тутар
21
күнэ
оптуорунньук
№ 32 (8722)

РФ Президенин быыбарыгар

ЧУУМПУ КҮННЭР... БУУРҔА ИННИГЭР?

Дьон барыта дьиктиргиир - хаһаанныгытаарда чуумпу быыбардар буолуохтарын курдуттуттан. Аастыт Госдумаҕа быыбардар курдук куолас быыдаһыыта төрүт да биллибэт. Ити биһиэхэ, кытыы сиргэ эрэ буолбатах, киин да уобаластарга, куораттарга быыбардар тыҥааһыннаах тыс баралларын диир кыах суох. Тоҕо?

Сорохтор этэллэр, билиҥҥи э.т. Путин өссө тохсунньуга кыайбыта диэн. Олбэтэр россиянар төрүү күүстэрэх илиигэ наадыйаллара, оннук кэһи кэһүнэ, Чечняҕа хабырдык бөрөөдэк олохтуура оҥуоха туоһу буолар. Сорохтор аастыт быыбардарга Ельцин хамаандата оппозицияны (ОВР уонна РФКП) үрүө-тараа ыспытын түмүгэр Путины утары ханнык да конкуренция суох дииллэр. Оччотугар бу быыбардар түмүктэрэ эрдэттэн быһаарыллыбытын быһыытынан демократическай традициялары эрэ салгыыр инниттэн ыытыллыахтаахтарын курдук кэйдөбүл олохтонно.

Кырдьык, кэнники икки быыбарга коммунистар быыбардыыр араналарын улаханнык хайыттылар. Оннооҕор Президент быыбарыгар народнай-патриотическай күүстэртэн түөрт киһи (!) — Говорухин, Зюганов, Подберезкин уонна Тулеев турдулар. Омос саааттахха быыбар чугаһыгар үгүстэрэ дистанцияттан туораан биир киһиэхэ куоластарын биэриэхтэрин сөп курдуга. Ол эрээри тылларыттан-өстөрүттэн иһиттэххэ хас биирдиилэрэ туһунан кандидат буоллалар. Онон Зюганов РФКП лидериттэн туоруура (туоратыылара) сотору да кэминэн политическай чахчыга кубулуйуоҕа.

Оттон Путин быыбар күнүгэр диэри кимин-тугун, ис санаатын этэр быыдаана суох. Ити түмүгэр оннооҕор «Завтра» хаһыат редактора Проханов, Сажи Умалатова, комсомол лидердэрэ Маляров уонна Митина кинини өйүүллэрин биллэрдилэр. ВВП кини иннинээҥи политиктар алдастарын хатылаабат, дойду иһигэр кими даҕаны тыыппакка олорор, (премьер Примаков олигархалары утары турунуута кини рейтинин 80%-тан 10%-ҥа тиийэ намтаппыта). Онон үгүс оппозиционердар Путин Президент буоллаҕына «саҥа нууччалары» өннуларын булларыаҕа, олигархалары син биир чеченецтэри курдук дьыллаҕалыаҕа диэн эрэнэллэр.

Ельцин урукку хамаанда та, номенклатура Путин Россия ис-тас политикатын улаханнык уларытыа суоҕа, сүнньүнэн оннуттан хаалларыаҕа диэн эрэмньи санааттан кини кыайарын туһугар мохсоллор. Онон бу быыбардар ураты-ларынан маннык-тары этиэххэ сөп - оппозиция (сүрүннээн Зюганов) улаханнык былааска таласпат курдук, кини өрүүтүн парламентскай өттүнэн утары тураччы оруолун ордорор. Иккиһинэн, быыбар иннинээҥи кэмнэ ким кими кытта салгыы куомунньаһыахтааҕын үтэн-аныан көрөллөр, тиһэх уһуттар икки сүрүн партия оҥоһуллан-таҥыллан тахсыахтаах.

Кылаабынай - быыбарга хайдаҕын да иһин кыттыахха наада. Тоҕо диэтэххэ, дьон кэлбэккэ быыбар коҥоруллор түмүгэр төрүт да салалтата суох хаалар балаһыанньа үоскуоҕэ. Ол кэриэтэ Путин биир турунан кыайбатаҕына, өссө төгүл сыаналаан, ыарангалатан баран иккис турга дойду баһылыгар соптоох киһини талыахтаахпыт.

В. КАСЬЯНОВ

КОММУНИСТАР ТУРУННУЛАР

Хамаҕаттатааҕы цеховой партийнай тэриллэ нэһилиэк активын кытта аһаҕас партийнай мунньаҕа буолан ааста. Онно КПРФ, народнай-патриотическай күүстэр түмсүүлэрин лидерэ, РФ Президенигэр кандидат Г.А. Зюгановы өйүүр туһунан көрүлүннэ. Кэпсэтиигэ сүрүннээн Г.А. Зюганов программатын нэһилиэнньэҕэ киэҥник быһааран биэрэргэ эттилэр.

Коммунистар, нэһилиэк активистара тэриллэлэринэн, биирдии ыалларынан сылдьалларыгар сорудах ыыллылар.

Григорий КОКОРЕВ

***

1 Хомустаахха эмиэ алын сүһүөх партийнай мунньах буолла. РФ Президенигэр кандидат Г.А. Зюганов программатын нэһилиэнньэҕэ тиэрдии туһунан боппуруоһу дьүүллэһиигэ 9 киһи тыл эттэ. Манна үс инициативнай бөлөх тэрилиннэ, итилэр нэһилиэккэ баар 8 тэриллэлэргэ сылдьан уонна нэһилиэнньэ ортотугар агитациялыыр үлэни сүрүннүөхтэрэ. Инициативнай штаб салайаччылыынан С.А. Рязанскай талыллыбыт.

***

Народнай-патриотическай күүстэри өйүүр быыбардааччылар мунньахтара Хатырыкка буолла. Манна эмиэ үс көҕүлүүр бөлөх тэрилиннэ, кинилэр сүрүннэрэ Президенигэ кандидат Г.А. Зюганов программатын нэһилиэнньэҕэ пропагандалыахтара.

***

Граф Биэрэтэр 1 сүһүөх партийнай ячейка тэрилиннэ. Коммунистар саҥа тэриллэлэрин секретарынан В.И. Хачиров талыллыбыт.

Валерий КУТУКОВ,
КПРФ Намнаарыы райкомун секретара

ЫҢЫРЫЫ СУРУК

Биһиги, Хатырык нэһилиэтин общественноһа! Республика Президенин «2000 сылга — 2000 үтүө дьыаланы» оҥоруурга нэһилиэннэ санитарнай туругун бөҕөргөтүүгэ туруорбут соругун олохтоо киллэриигэ улуус баһылыгын дьаһальын толоруунан сибээстээн уонна нэһилиэкпит чөлчөбдик олоҕун тупсарар инниттэн бэйэбит иннибитигэр маннык соруктары туруорунабыт:

— Ыҥырыыны олохтоо киллэрэр инниттэн киэҥ ис хоһоонноох быыаны оҥостон нэһилиэк общественноһын түмэргэ.

— Боһуолэкпит ис-тас көрүүнү тупсарыыга утумнаах үлэни ыытан хас биирдии чаһынай ыал дьиэтин таһын, олбуордааһынын тупсарарга, бөһүөлэк уулуссаларын бөрөөдэктиргэ.

— Нэһилиэккэ бастыҥ тиэргэн конкурс тэрийэн нэһилиэнньэни көҕүлүүр үлэни ыытарга.

— Иһэр ууку харыстыырга уонна уу баһар, от оттуур, мас кэрдэр сирдэри тупсаран бөрөөдэктиргэ анал ис хоһоонноох үлэни ыытарга.

— Бөҕү ыраастааһыны, ыты-куоскану иитиини күннэтэ ыытыллар ирдэбилгэ кубулутарга.

— Тулалыыр эйгэни харыстыырга, айылҕа баайын, сир аһын хомуйан туһаныыны, бултааһын-балыктааһын ирдэбилларын кытаанахтык тутуһуннарыыны нэһилиэк дьонун-сэргэтин сүрүн болҕомтотугар турарын ситиһэргэ.

— Нэһилиэннэни сыстыганнаах ыарыылартан көмүскээһиҥҥэ, ол иһигэр лиистик, саһарар ыарыылары төрдүттэн суох гынныыга былааннаах профилактическай иитэр-өйдөтөр үлэҕэ нэһилиэнньэни тыыннарга.

— Норуот хаһаайыстыбатын оҥорон таһаарар: үүнээйини, дьиэ көтөрдөрүн-кыылларын бородуукуйаларын харайыыны, туһаҕа таһаарыыны хаачыстыбаларын үрдэтиигэ киэҥ ис хоһоонноох үлэни тэрийэргэ.

Түмүгэр туралыыр эйгэбит биһиги дьиэбит, доруобуйа олох төрдө, тупсаҕай көстүүлээх бөһүөлэк улууспут сирэйэ, чиэһэ буоларынан барыбыт биһиги ыҥырыыбытын өйүүргүтүгэр ыҥырабыт.

Ыҥырыы нэһилиэк общественноһын мунньаҕар биэрэргэннэ.

Хатырык бөх.

КУЛЬТУРА ҮЛЭТЭ «ОРТОНОН» СЫАНАЛАННА

Кулун тутар 16 күнүгэр улуус дьаһалтатын культуратын отделын уонна культура үлэһиттэрин профкомун отчуоттуур мунньаҕа буолан ааста.

Культура отделын сэбиэдиссэйэ А.В. Кириллин биир сыллаах үлэтин отчуоттаата. Онтон культура үлэһиттэрин профкомун председателэ А.А. Пестрякова үс сыллаах үлэтин билиһиннэрдэ. Кини оҕо музыкальнай оскуолатын, библиотека, киновидеотехникин, «Энсиэли» хаһыат редакциятын, норуот айымньытын уонна сыныаланыы киинин профкомнарын үлэлэрин хайдаата уонна куруук көмөлөһөр Т.Р. Соловьеваҕа, А.Н. Окоемовка, Г.С. Мальцевка, Л.Д. Рехляеваҕа, Е.А. Кутуковаҕа, М.А. Жирковаҕа, А.З. Заровняевааҕа о.д.а., профком үлэтин өйүүр тэриллэ салайаччыларыгар махталын биллэрдэ.

Мунньахха баһаарынай сулуусна үлэһитэ И.В. Колпашников культура тэриллэлэрин дьиэлэрэ баһаарынай туруктарын, баһаартан сэрэхтээх буоларга туох үлэ ыытылларын кэпсээтэ. Кини этэринэн, Фрунзе, 1 Хомустаах, 2 Хомустаах кулууптара уонна Намнаарыы историко-этнографическай музей баһаарынай ирдэбилгэ эппиэттээбэт буолан үлэлэрэ тохтоон тураллар. Оттон Таастаах нэһилиэгин кулууба эмиэ баһаарынай ирдэбилгэ эппиэттээбэт да буоллар дьону өйдөөн саппатахтар эбит.

Ити үс иһитиннэрии түмүгүнэн хас да ыйытыы киирдэ.

Дакылааттар сүнньүлэринэн Никольскайдааҕы сир музейин директора Г.И. Кривошапкин тыл эттэ. Кини А.В. Кириллин дакылаатын уруккуларданаҕар атыннык, сонуннук оҥорбутун, онон культура үлэһиттэриэр сэргэхсийии, сонун хамсааһын тахсаары гыммытын туоһулаабытын эттэ. Намнаарыы норуот айымньытын уонна сыныаланыы киинин методика, «Дьүөгэлэр» ырыа ансамбылын салайаччы Е.А. Кутукова бу кини үлэтин сыаналаабаттарын, куруук киритиикэлиилэрин иһитиннэрдэ. Нам селотун дьаһалтатын кытта бииргэ сүбэлэһэн, мероприятиелары ыытыыта биир былаанынан үлэлииргэ баҕатын биллэрдэ, оччоҕо үп-харчы хамсаһыына сааһыланыыта этэ диэтэ. Киновидеотехникин директорын абээһинэһин толороччу В.Д. Попова дьиссипилиинэҕэ тохтоото уонна нэһилиэктэр кулууптара биэчэрдэргэн, дискотекалартан киллэрбит үптэриэн кулуупка аналлаах тэриллэри ылыахтарын сөбүн туһунан эттэ.

Кэпсэтиигэ кыттыбыт атын дьон нэһилиэктэр кулууптара, Нам селотун кулууба олус эргэлэрин, бу дьиэлэргэ кэһи кута-сүрэ тохтообутун, музыкальнай, атын да тэриллэрэ тиийбэтин, культура үлэһиттэрэ олус кыра хамнастаахтарын о.д.а. эттилэр.

Түмүккэ культура отделын үлэтэ «ортонон», онтон профком үлэтэ «үчүгэйинэн» сыаналанна.

Күнүс 2 чаастан РСФСР уонна САССР культуратын үтүөлээх үлэһитэ Шестаков А.Ф. 75 саһыгар аналлаах ахтыы-киэһэ буолла. Манна кини аймахтара, бииргэ үлэлээбит дьоно мустан Афанасий Федорович туһунан иһирэх тылларынан аҕыйылар, Намнаарыы норуот айымньытын уонна сыныаланыы киинигэр кини аатын иҥэрэр туһунан культура отдела киллэрбит этиитин өйүүллэрин биллэрдилэр, улуус мунньаҕын сессиятыгар аһаҕас сурук киллэрэллэрин эттилэр.

В. РЫКУНОВА

СААСКЫ БЭЛЭХ

Сандал саас саҕаламмытынан, Аппааны бөһүөлэгин төрөппүттэрэ оскуола оҕолорутар анаан, улахан бэлэх оҥордулар.

Винокуров Александр Захарович көҕүлэһиннэн, кини дьиэтин таһыгар үрдүк, уһун муустан сыыр уонна киһи эрэ хатааһылыах курдук катөк оҥоһулунна.

Сыыры уонна катогу олох аҕыйах күн иһигэр ууран-тутан кэбистилэр. Онно ылни-атах буолан көмөлөстүлэр: Винокуров В.К., Ильин А.П., Григорьев Т.Т.

Онон сааскы сыныаланмытын сыыртан сырылаан, катокка хатааһылаан көрдөөхтүк, ханна да ыраппакка бэйэбит «маннааттаахпытыгар» атаарар буоллубут.

Биһиги төрөппүттэрбитигэр оҕолорго кыһамньыларын иһин барҕа махталбытын тиэрдэбит. Иннитигэр өссө интэриэһинэйдик ыытыахтара-тутуохтара диэн эрэнэбит. Төрөппүттэрбитинэн киэн туттабыт.

Саргылана ЕРЕМЕЕВА,
10 кыл. Аппааны

БӨТҮҢ НЭҺИЛИЭГЭР

Кулун тутар 1 күнүттэн саҕалаан дьахталларга комплекснай спартакиада саҕаланна. Күрэхтэһиибит үс күн барда. Бастакы күммүтүгэр волейбол уонна канат тардыһыыга буолла. Манна чахчы күүстээбин, сымсатын «Кэскил» түөлбэ көрдөрдө. Иккис миэстэ «Сэргэлээх» түөлбэ буолла, онтон үсүһү «Саһараҕа» түөлбэ ылла.

Иккис күммүтүгэр баскетболга эмиэ «Кэскил» түөлбэ чахчы сымсатын, быраҕара көнөтүн көрдөрдө.

Үһүс күммүтүгэр теннис уонна хары баттаһыыта буолла. Дьэ манна кытаанах киирсии, этэргэ дылы үгүөх-ингиир тыаһа лап-лабырҕас. Дьэ, кырдьык, Бөтүҥ дьахталларын күрэхтэһиитин киһи астына көрөр.

И. ИВАНОВ,
спортинструктор

ЯНА МАКСИМОВНА АММОСОВА

Саха норуотун чулуу уола, биллиилээх государственнай, политическай деятель М.К. Аммосов кыыһа Я.М. Аммосова 1931 с. атырдьах ыйын 24 күнүгэр Москва куоракка төрөөбүтэ. 1949 с. Москватаабы 57 №-дээх оскуоланы Кыһыл көмүс медалынан бүтэрбитэ. 1949-55 сс. Менделеев аатынан химическэй-технологическай институтугар инженер-химик идэтигэр үөрэммитэ. 1955-59 сс. ССРС НА сиртэн хостоохор уматыгы үөрэтэр институтун младшай научнай сотрудниктыынан үлэлээбитэ. Коннигы сылларга М.В. Ломоносов аатынан МГУ почвалар органическай веществоларын химиялларыгар лаборатория сэбиэдиссэйинэн үлэлээбитэ. 1994 сылтан күнүстаах веществолар химиялларыгар аан дойдутаабы обществоларын Россиятаабы отделын координаторынан буолбута. Факультет ветеранарын сэбиэтин салайбыта.

Яна Максимовна биһиги улууспутугар элбэхтик кэлэ сылдьыбыта. Кини аҕатын өлбөөдүйбөт мөссүөнүн үйэтитэр, кэриэһин олохтоо киллэрэр инниттэн элбэх киниги эрдэ таһаартарбыта, нэһилиэнньэни кытта көрсүһүүлэргэ истиг ахтыылары оҥортообута. Ыраах Москваҕа да олордор суругунан, телефонунан өрүү сибээстэһэрэ, республика, улуус общественнай олоҕор уларыйыылары билсэр буолара.

Уһулуччулаах биир дойдулаахпыт Чаҕылхай Максим таптыыр оҕото Яна Максимовна сырдык кэриэһэ үйэлэргэ умнуллуо суоҕа, кэлэр көлүөнэлэргэ кини аата мөлдьи аатталыаҕа.

Улуус дьаһалтата, улуус Мунньаҕын депутаттара

М.К. Аммосов аатынан Хатырык орто оскуолата тэриллибитэ 70 сылыгар

Киһи олох олорон истэҥин аайы ооньоон аспыт оҕо сааһа, оскуолатаҕа кэмнэрэ сырдаан, күндүтүйэн иҥэллэр эбит. Ол сиэринэн үөрэммит оскуолам тэриллибита 70 сыла туоларынан сибээстэн мин аҕыйах тылы суруйуохпун баҕардым. Хатырык орто оскуолата улуус хоту өттүгэр төрөөбүт үүс ыччаты билим-көрүү суолугар үктэнэрбит тутуһан да кэмэммит үтүөлээх үөрэх кыһата.

Мин 1957 с. Хатырыкка учууталлар Пелагея Ивановна Ядринцевская уонна Алексей Иванович Слепцов дьиэ кэргэттэригэр бэҥнис оруонун төрөөбүтүм. Ийэм 1940 с. Якутскайга партийнай сырдатар оскуоланы, аҕам эмиэ ол сыл педтехникуму бүтэрбиттэрэ. Үөрэҕин бүтэрэн баран, аҕам Түбэ начальнай орто оскуолатын сэбиэдиссэйинэн анаммыта уонна 1942 с. бэс ыйын 28 күнүгэр армияҕа ыҥырылларын диэри үлэлээбита.

Бастаан кини Челябинскай уобалас Чебаркуль станциятыгар хайыһар биригэадэтигэр 3 ыйдаах байыаннай үөрэҕи барбыта. Хотугулуу-Арааҥы фронт 370 стрелковай дивизиятын 1230 стрелковай полкатын ыстаччыта А.И. Слепцов 1942 с. сэтинньигэ Новгородскай уобалас Старай Русса куорат туһаайыытынан иннини кирбиигэ киирбитэ. Тоҕус ый хаан тохтуулаах кыргыһыларга сылдьан, 1943 с. атырдьах ыйын бүтүүтэ аталыҥа киирэн иҥэн аталар чэпчэкитик, түөһүгэр ыарахаҥнык баһырбыта. Молотов куораккa (билигин Пермь) тоҕус ый курдук эмтэнэн, 1944 с. ыам ыйын 15 күнүгэр II-с группалаах инвалидт буолан армияттан сыыйыллыбыта. Госпиталга саха биллиилээх суруйааччыта Тимофей Сметанинныын биирдэ эмтэммитэ. Дойдутугар самаан сайын ыһыах саҥа эргиллэн кэлбита. Кини 1978 с. Бойобуой Албан Аат III степеннэх орденынан наҕараадаламмыта.

Аҕам сэрииттэн кэлэн баран Хатырык 7 кылаастаах оскуолатыгар начальнай кылаас учууталынан үлэлээбита. Билиитин үрдэтэр туһуттан 1947 с. Якутскайдаҕы государственнай учительскай институт литературнай факультетын саха салаатыгар үөрэҕэ киирбита. «Эн аҕаҕын кытта биирдэ үөрэммитим», — диэн саха народнай поэта М.Д. Ефимов бу кэлин аҕам өлбүтүн кэнсэ соһуутан турардаах.

Ийэм үлэтин Горнай улууһун Бэрдьигэстээҕэр учууталынан сылдьыбыта. 1943 с. төрөөбүт улууһугар тиэнэн кэлэн Хатыҥ Арыы ситэтэ суох орто оскуолатыгар учууталлаабыта. Эйинилигэр Хатырык 7 кылаастаах оскуолатыгар анаммыта. Дьонум 1946 с. ыал буолбуттара.

Мин оскуолаҕа 1964 с. киирбитим. Ол балаҕан ыйын чэрэлхай күнүгэр тоҕо эрдэ миигин кытта кимда оскуолаҕа барсыбатаҕа. Бууккабаардаах суумкабын сүгэн үөрэнкэтэн, аҕабын кытта кырабыттан үүстүк сылдьар сирбэр - оскуолаҕа бэйэм барбыттым. Арай кыра оскуола дьиэтин мунньугун өгөйдөөт наһаа соһуйбутум: оскуола иннигэр оҕо бөҕө сүүрэ-айдаара-ооньуу сылдьаллара. Детсадка сылдьыбатах, «Барылас» бараҥсан чөкө түөлбэ сиригэр улаппыт киһи наһаа кыбыстан, кэмчиэрийэн турдахпына улахан кылаас үөрэнээччито Гоша Аммосов сиэтэн кылааһым оҕолорун булларбыта. Үөрүүлээх линейкаҕа киһиэхэ оскуоланы бүтэрээччилэр 2 бороспуой харандааһы уонна хас да тэтэрээти бэлэхтээбиттэрэ. Ол бэлэхтэн үөрэн, астынан дьиэбэр кэлбиппин ейдүүбүн.

Маҥнайгы кылааска үксэ уолаттар этибит, кыргыттарбыт 6 эрэ этилэр. Аҕаарга, суруйарга үөрэппит бастакы учууталбыт - Саха АССР үтүөлээх учуутала, Ленинград блокадатын кыттыылаах, үтүөкэннээх киһи А.К. Нектягаева. Александра Кирилловна бэрт холку майгылаах, оҕо уйулатын үчүгэйдик билэр, уоппуттаах методист-учууутал этэ. Иккис кылааска эмиэ киһи киэнэ үтүөтэ, эдэркээн Ф.Н. Уварова үөрэппитэ. Ол кэмҥэ Федора Николаевна кэргэннээн Роберт Васильевичтыын Хатырыкка саҥа кэлбэт кэлбиттэрэ. Саҥа үлэлээн эрэр эдэр учууталы биһиги элбэх уол уруок кэмиэр сороҕор улаханнык ыксатар этибит. Үһүс-төрдүс кылаастарга улуус биллиилээх учууутала, кэлин «Бочуот знака» орденынан наҕараадаламмыт М.А. Винокурова үөрэппитэ. Матрена Алексеевнаны кырабыттан билэр буолан уонна дьонум табаарыстыы этилэр, мин ардыгар киниэхэ атаахтыыр быһыылаабым.

Хомойуох иһин, 1968 с. биһиги хоту коспүүпүт, онон 5 ыл атын улуустарга үөрэммитим. Оскуоланы бүтэрэр сылбар Хатырыкка төттөрү кэлбиппит. 10 кылааска Хатырык, Модут, Түбэ, Арбын, Кебекен оҕолоро мунньустан үөрэммиппит. Үөрэххэ, кылаас, оскуола общественнай олоҕор, спорткa инники күүгэ уолаттар сылдьаллара. Ол курдук Ганя Попов, Витя Сивцев, Ваня Попов, Павел Охлопков, Илья Обутов, Саша Лебедев, Костя Ноговицын, Степа Чирков, Вася Кривошапкин үөрэх баетыгынара, общественниктар, спортсменнар этилэр. Кыргыттартан Венера Дьяконова, Зоя Собакина, Шура Кутукова, Ира Николаева, Сунтаартан кэлбит Лида Попова эмиэ хаалсыбаттара. Кылаасыт салайааччыта университеты саҥа бүтэрбит, французскай тыл учууутала Е.Т. Горохова этэ.

Кэлин саҥаатахха, учууталларбыт барахсаттар үгүстэрэ үрдүк билиилээх, идэлэрин чаҕчы баһылаабыт, киһи быһыытынан эриэкэс дьон эбиттэр. Ордук туочунай, естественнай науканар торуттэрин олус бэрэ үөрэппиттэр, гуманитарнай хайысхалаах киһи хараҥынан кэрдоххо. Математикаҕа А.Е. Иванова, физикаҕа П.К. Черепанов, биологияҕа Саха Республикатын үтүөлээх учууутала А.К. Романова, химияҕа Саха Республикатын үтүөлээх учууутала С.С. Лутинов элбэх көлүөнэ ыччаты уһуйбут учууталлар. Бу предметтэртэн өрүү чаҕыйар киһи мин Хатырыкка кэлэн алгебра, химия задачаларын холкутук «4»-кэ суоттаан ыйытыллыбыт. Ол кэнсиэ, ол ыйытыллыбыт дьоммут Саша Лебедев уонна Ваня Попов суорума суолламмыттара. Оччотоову кэм «Оскуола-производство-үрдүк үөрэх» диэн ейдөбүлүнэн сиэтэрэн биһиги кылаастан 16 киһи үрдүк уонна орто анал үөрэҕи баһылаабыппыт. Биһиги ортобутугар Москваҕа, Санкт-Петербурга, Омскайга, Иркутскайга, Хабаровскайга, Уссурийскайга, Камчатскаҕа, Петропавловскайга, Якутскайга, Өлүөхүмэҕэ үөрэҕэн иҥэ ылбыт араас хайысхалаах учууталлар, инженердэр, юрист, тренер, врач, технолог, электрик бааллар. Холобура, Вася Кривошапкин аан дойдуга биллэр В.М. Васнецов аатынан Абрамцевтаҕы художественнай-промышленнай училищены бүтэрэн муоечут күрдүк сэдэх идэлээх. Бу ыарахан кэмнэ оҕолорбут барыа иннинэ касиил иҥэн туруулаһа, үлэлии-хамсыы сылдьаллар.

Олох сокуона тыйыс. Оҕо саастыт эйэлээх доҕоро, киһи саҥаатаҕына улаханнык хараастар, билигин бу орто дойдуга суох буолбуттар. 1 кылааска саҥа киирээт балаҕан ыйын бүтүүтэ Саша Дьяконов эмискэ ыалдьан өлбүтэ. Кэлин оскуолаҕа биирдэ киирбит Юра Собакин, Гоша Аргунов, Денис Винокуров, араас кэмҥэ биирдэ үөрэммит Коля Макитов, Алеша Заровняев, Коля Попов, Миша Терютин күн сириттэн күрэммиттэрэ.

Билигин олох амтанын билэн, саас ортолоон истэҥин аайы ыҥаттаабыт оскуолабар, үөрэппит учууталларбар, биирдэ үөрэммит оҕолорбор махталым, сүгүрүйүүм муҥура суох улаатан иҥэр. Киниилэри кэрдэхпүнэ, көрүстэхпинэ хайдах эрдэ оҕо сааһым эргиллэр, эмиэ олоҕум суола иннибэр тыргылла сытар кыракый уолчаан буолан ылабын.

Платон СЛЕПЦОВ,
М.К. Аммосов аатынан СГУ доцента, историческай наука кандидата

ӨРҮҮ МАХТАҺА. СЫРДЫЫ ҮӨРЭ САҺЫЫБЫН...

Дьыллар уонна дьылҕалар

БАҺЫЛАЙБЫТ БАРАХСАН

Быйыл кулун тутар ыйын 21 күнүгэр олохтоох поэппыт, учууутал, бэртээхэй киһи Кривошапкин Василий Васильевич (Майскай) бу күн сириттэн суох буолбута биир сылын туолар. Онон сибээстэн табаарыһым туһунан аҕыйах быстах түгэнэр туоларынан кэпсиэхпин баҕарабын.

Баһылай эдэҥиэр учууталлыы сылдьан оскуолаҕа саахымат секциятын салайар эта. Элбэх оруну бу бэртээхэй ооньуута утуйбута. Ол саҥана Кебекен оҕолоро оройуон саахымакка күрэхтэр мэлдьи кэриэтэ биринстээх миэстэни ылар этилэр. Анна Бугаева, Василий Макитов, Мария Матвеева курдук куустээх ооньоочулар иитиллэн тахсыбыттара.

Баһылай бэйэтэ саахымакка куһаҕана суохтук ооньуура. Оройуонна бастыыр иҥэн күрэхтэһиигэ элбэхтик кыттыбыта ыксала, тиэтэлэ бөрт буолан «хортуоскаҥы» да элбэҕи ылара. Ол да буоллар биирдэ саамай быһаарыылаах ооньуурга мэлдьи кэриэтэ хотторор юйитии кыайан кэбиспэтэ. Онон Кириллин Николай Алексеевич оройуон чемпиона буолуохтааҕын «буорту» тыынан турардаах үһү.

Биирдэ Кебекеҥнэ учительскайга хайа эрэ учууутал эпит: «Намҥа бара сылдьан Майскайы көрүүтүм, саахыматтыы сылдьар, «хортуоска» бөҕөнү ылбыт». Онуоха кэргэнэ Александра Васильевна эпит: «Баһылай аҕыйах харчылаах барбыта эҕэ, тугунан ол атыыласпыта буолла». Төһө кырдьык кэпсээн эбитэ буолла...

Баһылай Кебекеҥҥэ, «Тараҕатын» ис сүрэҕиэн таптыыра, элбэх ырыатыгар, хоһоонугар холбообута.

Саас, күһүн мэлдьи кустуур, соболуур буолара. Саасҥы куска «Хара оҕус» диэн күөл кытыытыгар баар баһынаҕа чалбахха маҥнай олоробут, кэнники күөл садырымыгар, ырбыытыгар киирэбит.

Кэнники сылларга Баһылай Е.Е. Орлов тапсан саалыыр эта. Сороҕор Я.В. Готовцев кыттыһара.

Маҥнай тахсан, үтүө курдук, сезон аһыллыытын малааһына. Барыа да бөлэхтиибит. Баһылайдаах «кылаабынай астара» үгүөрү соҕус буоллаччы. Саасҥы дьиэбардаах чуумпу киэҥэ дьоммут кэпсэтиилэрэ оргуйан олорор. Кэнникинэн «Мин мактан сэриэҥ барбытым» эҥин диэн ырыалар иҥиллэллэр.

Биирдэ Баһыладдаахха дьаарбайа бардым. Киһим баар эбит, дьонноро суохтар, дьиэлэбиттэр. Миин өрө сылдьар. Икки капрон канистрдаах. Бииригэр - ыраас уу, иккиҥэр - ардахха-силбиккэ уот күөдьүтэҥэ солярка илдьэ сылдьар эбит. От быһыытар эмиэ барыйы эт тоорохойдоро ыһылла сыталлар. «Хайа, дорор, бу эккин тоҕо сиргэ ыһан кэбистиҥ?» - диибин. Киһим алдьаһаан этии солирканан миниэ эбит эбит.

Күнүс. Кус биллибэт. Дурдаҕа олоро-сыта сатаан баран сатыы кэрийэ бардым. Баран иҥэн күөл кытыытыттан хаста да ытан иккки чөкөйү өлөрдүм. Баһылайдаахха таарыйдым, дьонум суохтар. Дьоммуп дьэбэлэрэ биэ кустарбын ас уган хопполоругар уган сабан кэбистим. Хас да чаас кэриэҥ мэлийэн кэллим. Дьонум суохтар. Кустарбын ылаары дьаһыгы аспыппар... биир чөкөйүм кэтэн таҕыста. Хата бэйэм наһаа соһуйдум, нэйиилэ эккирэтэн туттум.

Өрдөөҕүтэ Намҥа үлэлээн, ыстаан баран муус устар бүтүүтэ Кебекеҥнэ халлым. Баһылайы көрүүтүм. Киһим: «Саҥа мотоцикл, саа атыыластым, балааккам эмиэ саҥа», — диэр. Онуоха мин: «Хайа, дорор, оччоҕуна эмээхсиннэр эрэ эргэ эбит,» - диибин. Киһим үөрүү-көтүү бөрөтө.

Үөлэзиэхпитин, табаарыспытын Баһылай бараҥсаны тыыннаахпыт тухары ойдуу-саныы сылдьыахпыт.

Н. КОРНИЛОВ.
Харыйалаах

ТӨРӨППҮТ-ОСКУОЛА БАСТАКЫ КӨМӨЛӨҺӨӨЧЧҮТЭ

Тохсунньу 27 күнүгэр биһиги оскуолабытыгар Хамаҕатта саха-французскай, Хамаҕатта орто, 1 Хомустаах, Партизан, Үөдэй орто оскуолаларын төрөппүттэрин комитеттарын үлэлэрин-хамнастарын кэпсии-иписки республика үрдүнэн ыытыллар «Доруобай көлүөнэ» диэн төрөппүт комитеттарын үлэлэрин көрүү конкурсун улуустааҕы күрэҕэр мунньунулар.

Ыалдьыттары олохтоох оскуола директора Сивцев Д.Е., үөрэнээччилэр Пестрякова Настя, Петрова Мотя, музыкальнай оскуола үөскүүһүттэрэ ситиһиилэри баҕаран туран эҕэрдэлээтилэр. Биэс киһилээх улахан жюрины улуустааҕы үөрэх управлениетын методиста Павлова А.С. салайда. Жюри 10 баалынан үлэлэри алта көрүнүнэн сыаналаата.

Хамаҕатта саха-французскай оскуолатын төрөппүттэрин комитета (предс. Харитонова А.А.) «Сайдыылаах ыччаты иитээри, сайдам ыалы үксэтээри» диэн улахан сыаллаах үлэлэрин 4 хайысханан ыытар эбит. «Сайдыылаах киһини иитэр саҥа төрөппүт программатынан» салайтараллар. «Учуутал төрөппүт хараҥынан» конкурсу 3-12 сыл үлэлээбит учууталларга анаан ыыталлар. Социальнай педагог Саввинова Е.Г. комите улахана бэлиэтэнэр. Аастыт үөрэх сылыгар бастыҥ үлэлээх кылаастарыгар 3 кылаас (Канаева М.В., Бурнашева С.З.), 7 кылаас (Флегонтова У.М., Москвитина В.В.), 10 кылаас (Евсеева А.Д., Захарова Г.А.) коллективтара аатталлыыттар.

1 Хомустаах орто оскуолатын төрөппүттэрэ (сал. Кривошапкина К.Н.) саамай элбэх биһиргэбил баалы ылыллар: спонсорствоҕа, общественнай тэриллэлэри үлэҕэ сыһыарыыҥа, төрөппүттэри педуөрэхтэһиигэ, материальнай баланы бөҕөргэтүүгэ көмө о.д.а. Сэргэх үлэлээх 3 «б», 5 «в», 9 «б» кылаас төрөппүттэрэ бэйэлэрин комитеттарын үлэлэрин кэпсэтиллэр. 3 «б» кылааска (учуутал Стручкова Т.И., председатель Суздалова М.Д.) оҕолор саҥа ыыманан үөрэнэллэринэн надиэлэ аайы төрөппүттэри предметтэриниэн үөрэхтээһини ыыталлар. 5 «в» кылаас салайаччыта Баишева М.К., комитет председателэ Жиркова Н.Д. элбэх үлэни ыыталлар эбит. «Ийэ сүбэтэ, «Аҕа сүбэтэ» диэн дьоҕус түмсүүлэр иллээх коллективы иитиигэ анаан тэриллэн үлэлиилэр. 10 «б» кылааска учуутал Колесова Е.В., комитет председателэ Рязанская А.Р. сүбэлэрин холбоон төрөппүттэр бэйэ-бэйэлэриигэр сүбэнэн-аманан, материальнай да өттүнэн көмөлөһөллөрүн үчүгэйдик олохтообуттар. Бу оскуолаҕа соципедагогтар, психолог Жиркова Е.Н. анал бэсиэдэлэрэ, сүбэлэрэ, көмөлөрө туһалааҕа бэлиэтэнэр.

Хамаҕатта орто оскуолатын төрөппүттэрин Назарова В.П. иилиир-саҥалыыр. Оскуолаҕа «Эрэн» диэн аҕалар түмсүүлэрин Колесов И.П. председателлээх 9 аҕа салайар, онон үлэлэрэ үгүс, кедьүүстээх эбит. Оҕолор олорор сирдэриниэн «Одуруот-сылы быһа» диэн куруһуок таһаарылаахтык үлэлиир, чөл ейдээх көлүөнэни иитиигэ сүрүн болҕомто ууруллар.

Партизан орто оскуолатыгар Петрова А.В. салайаччылаах 7 киһилээх комитет 167 ыалы хабан 5 секторынан үлэлиир. Манна үлэ, спорт, сынньалаан лаагырын тутуутуттар сүрүн саная түмүллэн харчынан көмөлөспүттэр, аҕалар элбэхтик субуотунньуктуулларын. Оскуола музыкальнай тэриллэри ыларыгар харчы хомуллубут, араас күрэхтэһиилэргэ биириэстэри оторуллар. «Эн талан ылар идэҥ туһунан» 9-11 кылаас үөрэнээччиларигэр анал бэсиэдэлэри ыыталлар. Психолог Аргунова К.И., соципедагог Соловьева А.Л. көмөлөрө үгүс. Аастыт үөрэх сылыгар үчүгэй үлэлэриниэн 5 «а» кылаас буолбут, учуутал Гуляева Н.Ф., төрөппүт комитетын председателэ Христофорова А.Е.

Үөдэй орто оскуолатыгар аҕалар түмсүүлэрин Зыряков И.А. үчүгэйдик салайар. Хас биирдии дьиэ кэргэнигэ спортивнай кыра площадкалары оторуу быйыылыттан саҕаламмыт. Спорт саалата аҕалар көмөлөрүнэн тутуллар. Уолаттары мунхаҕа кытыарыы, куйуурга күрэхтэһии ыытыллар, оҥтон да атын спорт көрүнэриигэр уһуйуу бэрка тэриллэр. «Отор» баһынай хаһаайыстыба 22 оруну сайын үлэлэппитэ улахан туһалаах. Сыллааҕы үлэ ыам ыйын 15 күнүгэр сыллата түмүктэнэр эбит. Аастыт сылга бастыҥ үлэлээриниэн 2 «а», 5 «а», 9 кылаастар буолбуттар. Бастыҥ төрөппүттэргэ «Кохтоох аҕа», «Кохтоох ийэ» диэн бочуоттаах ааттар иитэриллэллэр.

Конкурс түмүгүнэн Хамаҕатта саха-французскай оскуолатын төрөппүттэрин комитетыгар бастаабытын иҥэн «Аймыныылаахтык үлэлиир комитет» диэн аат иитэриллиннэ, «Сосновый бор» профилакторийҕа босхо путевка анаммыта.

1 Хомустаах оскуолатын комитета «Төрөппүттэри педуөрэхтээһиннэрэ» диэн ааты ылла. Хамаҕатта орто оскуолатын төрөппүттэрин үлэтэ «Чөл олоҥу олохтуур», Партизан оскуолатын төрөппүттэрэ «Оҕо сайынгы сынньалаҥын тэрийиҥ», Үөдэй оскуолатын төрөппүттэрин комитета «Кыһаммыылаах аҕалар» көрүүгүнэн сыаналаннылар.

Күрэхтэһээччилэр конкурсуннан эрэ мунурдамматтылар. Күн иккис аҥарыгар «Дьиэ кэргэн экономикатын сайыннарыы» диэн темаҕа төгүрүк остуол тэриллиннэ. Орлова Я.П., Жиркова Н.Д., Харитонова А.А. интэриэһинэй кэпсээннэрин тула истиг кэпсэтии буоллаҕа, инникитин да айымныылаахтык үлэлиигэ бигэ саналаах тарыстылар.

М. ИВАНОВА, 1 Хомустаах орто оскуолата

ПЕДАГОГИЧЕСКАЙ МААСТАРЫСТЫБА СЫЛА

БАСТЫҢ КЫЛААС САЛАЙААЧЧЫТА

Нам 1 №-дээх орто политехническай оскуолатыгар «Бастыҥ Кылаас салайааччыта» конкурсу ыытыы үтүө үгэскэ кубулуйда.

Конкурс балаҕыанньата 5 түҥүмэхтэн турар. Ол курдук бастакы түҥүмэх - кылаас салайааччылара ыышыыт үлэлэрин отчуота уонна бинир ыытыллыбыт кылаас чаҕын сценарийын комиссияҕа туттарыы. Иккис түҥүмэх - тестирование. Үҥүс түҥүмэххэ кылаас салайааччыларын туҥунан төрөппүттэр кылгас телевизионнай биэриилэри өгөрүүлэрэ. Төрдүс түҥүмэххэ финалга тахсыбыт биэс кылаас салайааччылара аҕаас кылаас чаастарын ыытыылара.

Нөргүйаана Гаврильевна Слепцова - эдэр учуутал. Кини оскуолаҕа үҥүс сылын үлэлиир. Быйыл саҥа кэлбит 5 «б» кылаас оҕолоругар кылаас салайааччыта. Кини аҕаас кылааҕын чаҕын темата: «Сэрии хомуньэрдэ ырыалар». Аҕа көлүөнэ дьоннорбут сэрии уоттаах сылларыгар, ырыаны доҕор оногостон, ыарахан олохторун чэпчэтэр этиллэр. Фронтовой ырыалар күн бүгүнүгэр дылы уостан түспэккэ дуоҕаҕа долгуталлар.

Татьяна Николаевна Степанова II-с категорийлаах нуучча тылын учуутала, 7 «б» кылааҥы салайбыта балтараа эрэ сыл буолла. Кини кылааҕыгар, иитэр үлэтигэр сайыннарыылаах программаны тутуһар. Кылааҕын чаҕын темата: «Мин XXI үйэ киһитэбин». Кылаас чаастарын ыытыыга төрөппүттэр улаханнык көмөлөһөллөр. С.Г. Кокорев, Р.Д. Негнюрова, М.П. Необутова о.д.а. XXI үйэҕэ хас биирдиэн оҕо бэйэтин суолун таба булунарыгар, дьыҥнаата бэйэтин илитигэр баарын итэҕэтиилээхтик көмөлөстүлэр. Онтон оҕолор XXI үйэ киһитэ ыраас саналаах, сайдам-сайаҕас майгылаах, чэпчэки-чэбдик доруобуйалаах буолуохтаарын туҥунан бэйэлэрин саналарын атастастылар.

Мария Прокопьевна Сидорова II-с категорийлаах нуучча тылын учуутала. Киниэхэ 1997 сыллаахха «Учитель ученических признаний» диэн аат иҥэриллибитэ. 9 «г» кылааҕы бэйиэ сылын салайар. Кылааска үс үөрүх туйгуннара, 1 спорт маастарыгар кандидат, республикааҥы туһааннаах спортсмендэрэ оскуола олоҕор барыы кылааҕынан активнайдык кыттар оҕолор үөрэнэллэр. Онтон кылаас төрөппүттэрэ комитетын чилиэннэрэ Л.И. Обутова, Б.П. Егоров, А.П. Петрова уонна да атыттар кылаас оҕолорун сайыннарар, билиилэрин чинэтэр интеллектуальнай кулууптара, аҕаас куруһуоктара салайан ыыталлар. Мария Прокопьевна бэйэтин үлэтигэр төрөппүттэри сөпкө талан, сыныаран үлэлэтэр. Кини аҕаас кылааҕын чаҕын темата: «Мир дому твоему» оҕо сылын уонна оҕо спордун сылыгар саналаах. Үөрэх туйгуна Инна Попова быйыл Саха Республикатын Президенин Ороҥоохпотоогу елкатыгар сылдьар чиэскэ тиксибитэ.

Төрөппүттэр оскуола библиотекаҕа Л.И. Обутова, улуустааҥы оҕо библиотекатын сэбиэдиссэйэ А.П. Петрова кылаас оҕолоругар элбэх интеллектуальнай оонньуулары ыыталлар.

Бу кылаас оҕолоро ааспыт сайын республиканскай суол эдэр инспектордарын фестивалыгар III-с миэстэни, «Эрэл» улуустааҥы спортивнай фестивалга III-с миэстэни ылбыттара элбэҕи туоһулуур.

Кылааска Вася Прокопьев - дуобакка спорт маастарыгар кандидат, Сеня Игнатьев, Женя Попов, Проня Егоров Саха сиригэр биллэр туспааннар. Кинилэр ситиһиилэриэн оскуола киэн туттар. Майя Гаврильева, Наташа Ляшкова, Инна Попова туйгун үөрэхтэриэн холобурга сылдьаллар.

Лидия Степановна Рехлисова - I категорийлаах математика учуутала. Кини 6 «а» кылаас оҕолорун салайар үлэтигэр төрөппүттэри уонна оскуола психологын А.Л. Куликовскаяны кытта ыкса ылсан үлэлиир. Оскуолаҕа бинир саамай баай опыттаах кылаас салайааччыта. Маннык конкурсҚа иккис кыттыыта. Лидия Степановна үлэтигэр саҥаттан саҥа хайысхалары көрдүүр. Кини аҕаас кылааҕын чаҕын темата: «Баайдаадар күнү» диэн.

Римма Алексеевна Соловьева I категорийлаах биология учуутала. Быйыл оскуоланы бүтэрэр 11 «а» кылаас салайааччыта. Кылааска уоскайа 26 оҕо баар. Бу улахан коллективы Римма Алексеевна сатабыллаахтык салайан үлэлиихамсыы сылдьар. Кини кылааҕын чаҕын темата: «XXI-с үйэ - мин үйэм» диэн аатталаах.

Кылаас чаҕын бастакы түҥүмэҕэр оскуола старшай учуутала, историк Ю.С. Сивцев президент, М.Е. Николаев «Саха Республиката XXI үйэ бастакы чиэппэригэр сайдыытын суола» диэн киниэтэтин уоскай ис хоһоонун тутулун туҥунан кылгастык билсиһиннэрдэ. Бу кинигэ Саха Республикатын сайдар программата да буолуон сөп диэн улахан суоллаах. Оҕолорго үчүгэй үлэһит, специалист буолан төрөөбүт дойдуларын оссо сайыннарарга күүс-көмө буоларыгар бэлэм.

Иккис түҥүмэхтэ оҕолор иккиэн хамаандаҕа арахсан XXI үйэҕэ хайдах буолуоҕун бэйэлэрин харахтарынан көрөн архитектура, дизайн, интеллект, муода эйгэтин арыйан көрдүлэр. Оны таҥнэ оҕолор «2000 сыл 2000 үтүө дьыалатыгар» кыттыһан бэйэлэрин сэмэй ситиһиилэрин эттилэр. Оонньуу уоскай түмүгүнэн «Эрэл» хамаанда кыайан төрөппүттэр оҥорбут улахан тортарынан наҕараадаланна. Күрэхтэһиини Н.Е. Слепцова председателлээх төрөппүт сүбэтэ сыаналаата.

Бу күрэхтэһиигэ учууталларга сүрүн күүс-көмө буолбут дьоннорунан төрөппүттэр уонна оҕолор бэйэлэрэ буоллаллар.

Конкурс бүтэнник түҥүмэҕэр - финалга, оскуола актовай саалатыгар тобус-толору көрөөччү, долгуйбут коллегалар, төрөппүттэр, үөрэнээччилэр мунньуллар. Финалы эдэр учууталлар А.Р. Попова уонна Ю.Д. Ядрихинскай салайан ыыттылар. Кинилэр сценаҕа ытыс тыаһын доҕуһуолунан «Бастыҥ кылаас салайааччыта» конкурс кыттыылаахтарын үөрэнээччи уолаттар сиэтэн таһаардылар.

Бастакы түҥүмэх - бэйэни билиһиннэрии. Бу түҥүмэккэ хас биирдии финалист бэйэтин олоҕун, таптыыр дьарыгын туҥунан сиһилии көрөөччүлэри билиһиннэрэр. Оҕолоро, төрөппүттэр учууталларын уоҕараһын айарга көмөлөһөн дьон болҕомтотун тартылар.

Иккис түҥүмэх - «Мастер-класс» диэн аатталаах. Манна хас биирдии кылаас салайааччыта иитэр үлэҕэ туттар кистэлэҥнэрин арыйда.

Хас биирдии кылаас салайааччыта, хас биирдии оҕо сайдам сайаҕас саналаах, үөрэхтэ-үлэҕэ дьулуурдаах, олох ыарахаттарын толлубакка туоруур дьон буоллалларыгар, иннинэ олохторугар туруоруммут сыалларын ситиһэн толору дьоллоох дьон буолан тахсалларыгар туох баар билиилэрин, күүстэрин харыстаабакка үлэлиилэрин көрдөрдүлэр.

Конкурс кыайыылааҕа быһаарыллыан иннинэ төрөппүттэр махтал тылларын эттилэр, бэлэхтэрин үөрүүлээх быһыыга-майгыга туттардылар.

Оскуола социальнай педагога, жюри чилиэнэ А.И. Корнилова «Бастыҥ кылаас салайааччыта» конкурска активнайдык кыттыбыт кылаас салайааччыларыгар грамоталары туттарда.

Оскуолаҕа директоры иитэр үлэҕэ солбуйааччы В.И. Тимофеев конкурс кыттыылаахтарыгар бириэстэри туттарпаата уонна конкурс кыайыылаарын аатталаата. «Бастыҥ кылаас салайааччыта» конкурс кыайыылаарынан баай опыттаах, дириҥ билиилээх 6 «а» кылаас салайааччыта Л.С. Рехлисова буолла.

А.Р. ПОПОВА,
С.Г. ЕМЕЛЬЯНОВА

ОҔОЛОР ИНТЭРИЭСТЭРИН КӨҔҮЛҮҮР

Хамаатта орто оскуолатын нуучча тылыгар уонна литературатыгар учуутала Анна Ефремовна Софронова идэтинэн 1967 сыллаахтан үлэлиир. Кини 17 сыл нуучча тылын уонна литературатын учууталларын методическай түмсүүлэрин эҥкилэ суох салайбыта.

А.Е. Софронова бэйэтин практикатыгар дириҥник толкуйдаммыт, өр бэрэбиэркэлэммит практиканы тутуһар. Үлэлээбит сылларын усталарыгар аҕаас темаларга матырыйааллары, фотобыыстапкалары, монтажтары, иллюстрациялары, методическай ырытан оҥоһуулар, лекциялар, темаларынан ыйытынныыктары хомуйда. Хомуллубут уонна бэлэмнэммит матырыйааллары системалаһыҥа үүнүс үлэ ыытыллар. Суруйааччыларга аналлаах папкалар, иллюстрациялаах матырыйааллаах линестэр оҥоһуллуннулар. Оно суруйааччы олоҕо уонна үлэтэ туһаайыллаах системаҕа, темаларынан араарыллан көрдөрүллэллэр.

Уруокка бэлэмнэнэ иитигэр урукку тематын үөрэтии ис хоһоонугар сөп түбэһиннэрэн, үөрэнээччилэри иитии уонна сайыннарыы соруктарын ситиһэр. Теманы логикалаахтык, ситимнээхтик, системалаахтык хас биирдии үөрэнээччилэригэр тиэрдэр. Саҥа матырыйаалы урукку кытта саталлаахтык сибээстиир. Хатылааһыны умнуута хаалларбат, үөрэтиэхтээх матырыйаалы кытта сибээстиир.

Анна Ефремовна бэсиэдэлэрибилиҥнэ кэм кылаабынай кыһалҕаларын болҕомтоҕо ылан оҥорор. Үөрэнээччилэр тылларын-өстөрүн, өйдөрүн-саныаларын сайыннарар. Үөрэхтэригэр мөлтөх оҕолор интэриэстэрин көҕүлүүр. Үөрэтэр матырыйааллардарын биэтэк өйдүүлэригэр көмөлөһөр. Уруоктарыгар көрдөрөн үөрэтэр матырыйааллары туһанар: бэйэтэ оҥорбут таблицаларын, схемалары, карточкалары, иллюстрированнай таблицалары. Үөрэнээччилэр билиилэрин-көрүүлэрин дириҥэтиигэ, активнастарын үрдэтиигэ техническай сүрдэстволары туһанар.

Уруоктары аҕаас көрүнээх кылаас таһыныары үлэлэри кыттта дьүөрэлээн, үөрэнээччилэр билиилэрин кэҥэтэр.

1999 с. 8-с кылаастарга «Нуучча литературатын уруоктарыгар иллюстрированнай матырыйаалы табыгастаах ыыпаннан кэмчиэлээн туһаныы» дакылаатынан оскуола, улуус, республикатаабы педагогическай аарыыларга ситиһиилээхтик кыттыбыта уонна бочуотунай грамотанан наҕараадаламмыта. Бу дакылаат Нам улууһугар «В творческом поиске» буклекка бочээттэммитэ.

«Интенсивное и экономное использование иллюстрированного материала на уроках литературы в 10 классе» дакылаатынан 1990 с. оскуолатааҕы, улуустааҕы педагогическай аарыыларга ыытыбыта.

Г. ГАБЫШЕВ,
Хамаатта орто оскуолатын директора

ҮҮС СОНУНУ ИҺИТТИБИТ

Күлүн тутар 15 күнүгэр I Хомустаахха Нам улууһун английскай тылы үөрэтэр учууталларыгар семинар ыытылынна. Онно олохтоох орто оскуола учууталлара Колесова А.Н., Колесова З.Е. бэйэлэрин үлэлэрин опытын атастастылар.

Айталина Николаевна 6-с кылааска биэрбит аҕаас уруогун учууталлар үрдүктүк сыаналаатылар уонна биһиргэбиттэрин эттилэр. Оҕолор английскайдыы үчүгэйдик саҥаралларын бэлиэтэстилэр.

Учуутал үлэлиир кабинета туспаҕай. Элбэх үөрэтэр, көрдөрөр оҥоһуктардаах, магнитофоннай кассеталардаах. Оҕолор уруоктарыгар элбэх английскай ырыалары, хоһоонноору сөбүлээн үөрэтэллэр.

Аҕаас уруогу ыытыы кэнниттэн Айталина Николаевна үлэтин туһунан сиһилии кэпсээтэ. «Иҥитиннэрэн үөрэтии ньымалара» диэн темаҕа дакылаат аахта.

Уруогу таһынан Земфира Егоровна уонна Айталина Николаевна үөрэтэр оҕолоро олус үчүгэй ырыалары, сценкалары, «Золушка», «Алиса дыҥкы дойдута» диэн остуоруйалары көрдөрдүлэр. Бу оскуолаҕа оҕолор чаҥы английскай тылы сөбүлээн үөрэтэллэриттэн учууталлар астынныылар. Ити барыта учууталлар сыралаах үлэлэриттэн тахсар.

Бу оскуола начаальнай кылааҕын учуутала Степанова М.Г. бэйэтин «Сайаҕас саха орото» диэн программатын олохха киллэрэриттэн омук тылын учууталлара Земфира Егоровна уонна Айталина Николаевна көмөлөспүттэрин туһунан астынан уонна махтанан туран иҥирэх тылларын эттэ.

Оскуола завуһа Дьяконов М.Н. семинар кыттыылаахтарыгар оскуола-комплекс үлэтин туһунан сырдатта. Бу оскуола администрациятын өттүттэн үрдүк болҕомто уонна өйөбүл ууруллуоҕун туоһута - учууталлар ситиһиилээх үлэлэрэ буолар.

Олуннуу ыйга Нам 1 №-дээх орто политехническай оскуолатын английскай тылга учуутала Маркова В.И. уонна Нам гимназиятын учуутала Адамова Л.П. фундаментальнай курска сылдьыыларын туһунан үүнүс саҥаны кэпсээтилэр.

Түмүгэр үлэ опытын атастаһыы, иннинэ соруктар тустарынан кэпсээтии буолла. Учууталлар английскай тылы Нам селотугар эрэ буолбакка тыа барыы оскуолаларыгар үөрэтии билиигин олох ирдэбилэ буоларын ыйдылар.

I Хомустааах оскуолатын администрациятыгар, учууталларыгар З.Е. Колесоваҕа, А.Н. Колесоваҕа махтаабытын тиэрдэбит уонна английскай тылы үөрэтиигэ үрдүк ситиһиилэри баҕарабыт.

Л. АДАМОВА,
Нам улууһун английскай тылга үөрэтэр учууталларын холбоһуһун салайааччыта

ҮӨРУУГҮТҮН ҮЛЛЭСТЭН

Улууспут киниигэр б.дь. олунньу 25 күнүгэр үөрэтэн-иитэн таһаарбыт иккиэн үөрэхтээх кыһаларыгар иккиэн улахан үөрүүлээх айар үлэ өрөгөйүн көрөҺэлиир, кэрэ-бэлиэ күн кэлэн аста.

XXI-с үйэ айар кыһатын аартыгар үктэммит, кырачаан художниктарбыт үөрэнэр Захар Винокуровааттаан оҕо музыкальнай оскуолатын уруһуй кылаабын 25 сыллаах үбүлүөйэ тиийэн кэллэ. Бу кэрэ-бэлиэ күнүнэн, үөрэппитиннэрэ үөрэхтэн кыһатын эҥэрдэлэриигэр кыттыһан тураммыт, эҥэрдэ тылларын тиэрдэбин уонна өссө да айар дьоҕурдаах оҕолору үөрэтэ, утуйа, саҥаттан-саҥа талааннары арыйа, үрдүктэн-үрдүкү кирбиилэргэ тахса туруг диэн алгыыбын.

Талан ылбыт идэбэр уһуйан таһаарбыт Нам педагогическай училищетыгар үрдүк таһымнаах научнай-практическай семинар-совещание буолла. Манна иккис үөрүүлээх түгэннэн буолар - биһиги училищебыт Саха Государственнай университетын инженернэй-техническэй факультетын кытта үүнүс сыралаах, сүүрүүлээх-көтүүлээх үлэ түмүгэр, федеральнай статустаах «Технология уонна дизайн» диэн экспериментальнай площадка буолар үрдүк чиэскэ тиксибитэ. Бу улахан кэскиллээх, иннинэ элбэх өрүттээх, айар үлэни эрэйэр үлэни, иккиэн сыллааҕыта, биһиги барыы билэр уонна ытыктыыр киһибит, РФ үтүөлээх учуутала, Нам селотун бочуоттаах гражданина, училище директора Василий Петрович Иванов тус бэйэтин инициатива тынан саҕалаан, соавтордары булан, маннык таһымнаах таһаарда.

Семинарҕа кыттыыны ылыллар уопсай орто үөрэх управлениетын начальника, Т.Т. Саввинов, орто профессиональнай үөрэхтээһин начальника, орто уонна начаальнай профессиональнай үөрэхтээһин Департаменын араас отделларын үлэһиттэрэ, Саха Государственнай университетын инженернэй-техническэй кафедратын сэбиэдиссэйэ, бырайыак соавтора, кафедра доцена Н.Н. Романов, культуроология кафедратын үлэһита, селобут баһылыга Д.П. Корякин, оскуола учууталлара, директордара, студеннар.

Семинар кыттыылаахтарыгар XXI-с үйэ учуутала бу саҥа бырайыак квалификациятыгар ханнык сыаллаах-соруктаах үлэлиэн сөбүн билиһиннэрдилэр. Үлэлээн кэлбит маҥнайгы кирбиилэрин анализтаатылар. Иннинэ үлэ соруктарын кытта билиһиннэрдилэр. Оны өйүүр, тэҥнэ үлэлэһэр кыттыылаахтары түмэр сыалы ситистилэр. Семинар кыттыылаахтара бу бырайыак олохха киирэр былаанын, маҥнайгы хардыыларын истэн-көрөн, дьүүллэһэн баран, бинир санаанан ылыннылар.

Дьэ, бу курдук таһаарыылаахтык, аныгы үйэ ирдэбиллэриигэр толору эппиэттиир курдук, айымныылаахтык үлэлээн кэлбит үөрэҕим тэриллэлэрин үөрүүлэрин үллэстэн - элбэҕи билэн астынным уонна дуоһуйдум. Училищебар, уруһуйум кылааһыгаресссо тогул-сахальы сайаҕас саналаанан ситиһиилэри баҕарабын.

Н.С. ВИНОКУРОВА,
2 №-дээх Нам оскуолатын уруһуйга уонна черчениеҕа I категорийлаах учуутала

Күлүн тутар 21 күнэ - сэллиги утары охсуһуу Бүтүн Россиятаабы күнэ

СЭЛЛИКТЭН СЭРЭНИҢ - ЭРДЭТТЭН КӨРҮНҮҢ!

Н. эдэр сааһыгар төрөө хомолтолоохтук өлүө? Билиҥги бириэмэҕэ рак даҕаны, сэллик даҕаны эмтэнэр ыарыылар ээ.. Туох маннык кутурҕаннаах түмүккэ тиэртэ? Дьэ бу сүрүн боппуруоска хоруйдуурга бэлиги холонон көрүөҕүн. Бу түбэлтэ мунаах-мунаах өрүттэрин утум-ситим быһаарыаҥ.

Маҥнайгытыттан, Н. тыҥата рактаммытын, уоҥсайынан тыҥата ыалдьыбыттын бэйэтэ төрөө эрдэ билиммэтэҕэй? Ол биричиинэтэ манныктан: тыҥаҕа ыарыыны биллэрэр ньиэрбэ олох аҕыйах, суоҕун кэриэтэ. Маны бириги быһаарабыт наадалаах. Дьон кутургуйа таҕыстарына, унуохтарын тоҕуттахтарына, куртахтарын сүһүрүтэхтэринэ, харахтарыгар сыыс киирдиҥинэ уонна да атын итинник түбэлтэлэргэ улаханнык эмсэҕэлиллэр, айаккалыыллар. Былыргылар айаккалааһын организм хараҕыта диэн чаҕылхайдык уобарастыыллара. Ол эбэтэр айаккалааһын (ыарыыны билиниий) киһини ыалдьар органнын харыстаа, хамсатыма, сынньат, эмтээ диэн сэрэтэрин тэҥэ.

«Тыҥам ыарыйда...» диэн үнсэргээн врачка бэйэтинэн кэлэр ыарыһах суоҕун кэриэтэ. Ыарыһахтар үксүгэр ыарыы олус улаатыбытын, доруобуйалара олус мөлтөөбүтүн эрэ кэнэ, эбэтэр хабаҕаларынан хааннара эрэ бардаҕына дьэ тыҥалара ыалдьыбытын билиэллэр. Өссө сорохтор, холобур, Н. курдуктар, тыҥабыт ыалдьар диэн өлүөхтэригэр да диэри олох билбэттэр.

Дьэ ол иһин тыҥа рагын, сэллигин, эхинококкоһун уонна да атын ыарыыларын эрдэтинэ, бэрт кыра эрдэхтэринэ, ыарыһах бэйэтэ билиэн быдан иннинэ, билэр сыалтан профилактическай флюорографическай көрүүлэр ыытыллаллар. Ити сүҥкэн улахан суолталаах. Профилактическай флюорографическай көрүү түмүгэр ыарыыта эрдэтинэ диагностаммыт ыарыһах дөбөҥнүк уонна тыҥатыгар туох да чэрэ суох үтүөрэр, доруобуйата, үлэлиир дьоҕура толору чөлүгэр түһэр.

Нэһилиэнньэни профилактическай рентген-флюорографическай көрүүлэр сир ахсык үксүгэр сылга биир төгүллээх хампаанньа быһыытынан ыытыллаллар. Онно кыайан хабыллыбатах дьон төгүрүк сыл иһигэр биирдиилээн ыҥырыллан көрүллүөхтээхтэр.

Учууталлар, детсад, дьаһыла, атын да өрө уонна ыччат тоҕуоруйар тэриллэлэрин үлэһиттэрэ сылга биирдэ, оттон ас-эргиэн, коммунальнай, доруобуйа харыстабылын тэриллэлэрин үлэһиттэрэ, сүөһү үлэһиттэрэ, үөрэнээччилэр, студеннар сылга биирдэ булгуччу көрдөрүөхтээхтэр. Ити аатталлыыт үлэһиттэр рентген-флюорографическай көрдөрүүнү кэмигэр барылларыттан аккаастанар, куотунар түбэлтэлэригэр санитарнай-эпидемиологическай станциялар (СЭС) хонтуруолларынан уонна модьуйуулларынан үлэлэриттэн уураттыллаллар. Итини сэргэ призывникта, абитуриеннар уонна санаторийдарга, сыныйанар дьиэлэргэ, курортарга бараччылар рентген-флюорографическай көрдөрүүнү саҥардан барыахтаахтар.

Үйнүк Хотугу сир, ол иһигэр Саха сирин, тыйыс климатическай усулуобуйата, үгүс кытаанахтардаах олохо-дьаһаҕа сэллигинэн ыалдьыы кутталын биллэкэстэ улаатыннаралларын учуоттаан, нэһилиэнньэни барытын сылга биирдэ рентген-флюорографическай көрүүнэн булгуччу хабыллыахтаах.

Кэнники кэмнэ нэһилиэнньэ ортотугар сэллик аҕыйаан, эстэн эрэр, улахан куттала суох ыарыы диэн сыыһа өйдөбүл тарҕаммыта буортулаабын чорботон бэлиэтиэххэ наада.

Кэлин сылларга салгын киртийэн, табахтааһын дэлэйэн уонна да атын бириччиинэлэртэн ураты кутталлаах ыарыынан - тыҥа рагынан ыалдьыы дэлэйдэ. Сэллик, рак, эхинококкоз, тыҥа оттон да атын ыарыылар бэрт эрдэтинэ эрэ диагностаннахтарына толору үчүгэйдик эмтэнэр кыахтаахтар, оттон хойутаан билиннэхтэринэ кыайан үтүөрдүллүбэттэрин хас биирдии киһи кытаанахтык өйдүөхтээх.

Профилактическай рентген-флюорографическай көрүүлэр икки ардылара биир сылтан ордута суох буолуохтаах. Оччоҕо эрэ тыҥа ыарыылара эрдэтинэ - эмтэнэр кыахтаах уонна сыстыгана суох эрдэхтэринэ - кэстэллэр. Сорох дьон: мин былырыын эмиэ көрдөрбүтүм, ол иккиардыгар туох буолбут үһүбүн, — диэннэр, көрдөрүүттэн куотуна сатааччылар. Ити олох сыыһа. Врачтар сэллик даҕаны, рак даҕаны 2-3 ый иһигэр үөскүү өхсөн, бэрт улахан буола тэнийэрин илэ-чахчы кораллар.

Манна даҕатан эттэххэ, Н. тыҥатын рага олус хойутаан баран диагностаммыта. Оттон дьиҥэр, хас сыл аайы сылдьар Сэллик институтун экспедиционнай биригээдэтэ Н. олорор бөһүөлэгэр кэлэн дьону барытын флюорографиялаан көрбүтэ ээ. Онно Н. миэстэтигэр баар эрээри, аккаастанан, көрдөрбөтөх этэ. Кини онно көтүппэккэ бэрэбиэркэлэппитэ буоллар тыҥатын рага кыра, эмтэнэр эрдэҕинэ көстөн, сөптөөх кэмэ оногуллан үтүөрүө этэ, ол саарбаҕа суох.

Н. ыарыыта хойутаан диагностаммыт бириччиинэтин быһаарсар сабана, врачтар киниттэн: «Төрөө аспыт сыллааҕа профилактическай флюорографическай көрүүттэн аккаастаммыккыный?» — диэн ыйыталаспыттара. Онуоха кини сороҕор: «Рентген доруобуйаҕа буортулаабын буолуо диэн саныырым», сороҕор: «Бэйэм баҕарбатаҕым...» - диэн эппиэттэтэлээбитэ. Ол иһин бириги бу түгэнэргэ тохтоон сиҥилии быһаарсарбыт наадалаах.

Кырдьык, сорох дьон: «Рентген сардаҥатыттан куттанабыт, киһи доруобуйатыгар буортулаабын буолуо...» — диэн саарбаҕалыыллар. Онтук дьоҥҥо бириги эппиэппит бигэ уонна бикир эрэ: дьон доруобуйатын бэрабиэркэлиигэ туһаныллар профилактическай рентген-флюорографическай көрүү киһи доруобуйатыгар туох да буортута, куттала суох. Бу этиллибити аҕыйах холобурунан бигэргэтиэхпитин сөп. Бириги дойдубутугар даҕаны, кыраныысса таһыгар даҕаны профилактическай рентген-флюорографическай көрүү түмүгэр доруобуйатыгар туох эрэ оҕустарыыны ылбыт биир эмит киһи баар диэн хаанна да суруллубута, кһиллибитэ биллибэт.

М.А. ТЫРЫЛГИН,
медицинскэй наука доктора

Күнду таптыыр хаҥаным, аҕабыт
ПИНИГИН
Андрей Дмитриевич
б.дь. күлүн тутар 18 күнүгэр Дьокуускай куораккa эмиҥэ ылдьан өлбүтүнэн дириҥник курутуйан туран барыы аймахтарбытыгар, чугас дьоммутугар, доруоттоорбутугар иһитиннэрэбит.
Кэргэнэ, оҕолоро

Күндүтүк саныыр аҕа табаарыспыт, элбэхтик сүбэ-ама биэрбит, күүс-көмө буолбут убаастыыр хиһибит
ПИНИГИН
Андрей Дмитриевич
эмиҥэ ылдьан күн сиригэр барбытыттан хаҥаныгар, оҕолоругар, аймахтарыгар дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.
Степановтар

Күнду быраапыт
ПИНИГИН
Андрей Дмитриевич
эмиҥэ ылдьан өлбүтүнэн хаҥаныгар, оҕолоругар дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.
Убайдара, саҥастара

Улуус дьаһалтата, улуус Мунньаҕа дьаһалта урукку үлэһита Саха Республикатын правительствотын коммунальнай хаһаайыстыба отделын начальникэ
ПИНИГИН
Андрей Дмитриевич
эдэр саҥыгар эмиҥэ ылдьан өлбүтүнэн кини хаҥаныгар Нөөкүрүнэ Афанасьевнаҕа, оҕолоругар, аймахтарыгар дириҥ кутурҕаныын тиэрдэр.

Уруут биирдэ үөскээбит доҕоробут, табаарыспыт, Саха Республикатын правительствотын коммунальнай хаһаайыстыбаҕа отделын начальникэ
ПИНИГИН
Андрей Дмитриевич
эдэр саҥыгар эмиҥэ ылдьан өлбүтүнэн кини хаҥаныгар Нөөкүрүнэ Афанасьевнаҕа, оҕолоругар, чугас аймахтарыгар бэйэбит дириҥ кутурҕаммытын биллэрэбит.

Агропромстрой, Намнаабы МПМК хаһаабынай механигынан үлэлээбит табаарыспыт, доҕоробут
ПИНИГИН
Андрей Дмитриевич
б.дь. күлүн тутар 18 күнүгэр сөпумардык өлбүтүнэн хаҥаныгар, оҕолоругар дириҥ кутурҕаммытын биллэрэбит.
МПМК коллектива

Биирдэ үөрэммит күндүтүк саныыр доҕоробут, Саха Республикатын правительствотын үлэһитэ
ПИНИГИН
Андрей Дмитриевич
эдэр саҥыгар сөпумардык ылдьан өлбүтүнэн хаҥаныгар Нөөкүрүнэ Афанасьевнаҕа, кыныгар Аленаҕа, уолугар Алешаҕа дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.
Чурапчы орто оскуолатын 1972 сыллаах выпускниктэрэ

Коллектив Намской средней школы №2 выражает глубокое соболезнование учителю Пинигиной Нөөкүрүнэ Афанасьевне и ее детям, выпускникам данной школы Пинигиным Алексею Андреевичу и Алене Андреевне, всем родным и близким по поводу безвременной кончины горячо любимого мужа, отца
ПИНИГИНА
Андрея Дмитриевича

Ыйкса ылдьыт, дьүөгэбит, оскуола үлэһита
ЖИРКОВА
Мария Петровна
сөпүүчү ылдьан өлбүтүнэн хаҥаныгар Василийга, оҕолоругар, аймахтарыгар дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.
Дьүөгэлэрэ

Оскуола үлэһита
ЖИРКОВА
Мария Петровна
эмиҥэ ылдьан өлбүтүнэн хаҥаныгар, биирдэ үөрэммит табаарыспытыгар Сашокка, ыраҕый Сибиирдэ дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.
Таастаах оскуолатын үөрэнээччилэрэ

Күнду хаҥаным, иҥэбит, эдьиийбит, Таастаах нэһилиэгин олохтоохо
ЖИРКОВА
Мария Петровна
б.дь. күлүн тутар 19 күнүгэр эмиҥэ ылдьан өлбүтүнэн аймахтарыгар, биэрэр дьоҥуттан дириҥ ис кутурҕайан туран ыраатыннараллар.
Кэргэнэ, оҕолоро, аймахтара
Жирковтар, Мукучоватар

Таастаах нэһилиэгин дьаһалтата, олохтоох оскуола үлэһита
ЖИРКОВА
Мария Петровна
сөпумардык ылдьан өлбүтүнэн кэргэнигэр Находкин Василий Сидоровичка, оҕолоругар Сашаҕа, Сидоркаҕа, чугас аймахтарыгар дириҥ кутурҕаныын тиэрдэр.

Таастаах ситэтэ суох орто оскуолатын, оҕо садын администрацията, профкома, коллектива оскуола үлэһита
ЖИРКОВА
Мария Петровна
эмиҥэ ылдьан өлбүтүнэн кэргэнигэр, оҕолоругар, аймахтарыгар дириҥ кутурҕаннарын тиэрдэллэр.

Хатыҥ Арыы орто оскуолатын администрацията, коллектива, профкома бигэ үөрэлиир коллегатыт Сыромятникова Екатерина Васильевнаҕа эдьиийэ, ийэтигэр Екатерина Васильевнаҕа кыыһа
ЗАХАРОВА-СЫРОМЯТНИКОВА
Светлана Васильевна
уйун ыарахан ыарыыттан өлбүтүнэн дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.

Күнду дьиҥэбит Хомустаах олохтоохо Новгородова Варвара Касьяновнаҕа, кини кэргэнэ Новгородов Федор Ивановичка кини өлүөхтэрэ
АЛЕША
эдэр саҥыгар хомолтоохтук күн сиригэр барбытыгар дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэллэр.
Дьүөгэлэриттэн: Соловьева И.И., Захарова Р.Е., Суздалова М.Д., Попова М.Р., Дьячковская Е.М., Кривошапкина Д.В.

Члены общества выражают глубокое соболезнование по поводу кончины дорогого, близкого человека, члена общества слепых с 1972 года
Сивцевой
Александры Романовны.
Общество слепых

Улуус үөрэҕин управлениета, профсоюз улуускома Хатырык оҕо садын психологтар Карамзина Татьяна Алексеевнаҕа таптыыр ийэтэ өлөөрүгар эбэҥэлээх Бүтүн нэһилиэгин олохтоохо үлэ, тыыл ветерана
СИВЦЕВА
Александра Романовна
ыарахан ыарыыттан эмиҥэ ылдьан өлбүтүнэн дириҥ кутурҕаннарын тиэрдэллэр.

Бүтүн кырдьаҕас олохтоохо, ытыктыыр саҥаалыт
СИВЦЕВА
Александра Романовна
ыарахан ыарыыттан өлбүтүнэн өлөөрүгар, сиэннэригэр, киниттэригэр дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.
Намтан эдьиийгит, Алпааныттан аймахтарыгыт Сивцевтэр

Күнду ийэбит, эбэбит, кырдьаҕас эдьиийбит, тыыл уонна үлэ ветерана, Бүтүн олохтоохо
СИВЦЕВА
Александра Романовна
б.дь. күлүн тутар 19 к. ылдьан өлбүтүн бары табаарыстарыгар, аймахтарбытыгар, биэрэр дьоҥнуугар дириҥник курутуйан туранньыттиэхпитин.
Оҕолоро, кийиттэрэ, сиэннэрэ уонна быраттара

Хатырык нэһилиэгин дьаһалтата, «Кэрэмэсэ» оҕо-сад коллектива Н.Н., С.Е. Рожиннаҕа таптыыр уйдаара, Уус-Алдан Найахы бөһүөлэгин олохтоохо
РОЖИН
Егор Егорович
ылдьан өлбүтүнэн дириҥ кутурҕаннарын тиэрдэллэр.

ИҢИРЭЭ ТЫЛААР

Күнду кэргэммин, күн күбэй ийэбитин, ытык мааны эбэбитин, Герой-ийэни, доруобуйа харыстабылын ветеранын **СИВЦЕВА ЕЛИЗАВЕТА ВАСИЛЬЕВНАНЫ** 65 сааскын туолбуккунан истиҥник, итиитик эҕэрдэлиибит. Кырдьар диэни билиниме, ыарыы ыалласпатын, үйнүнүк, дьоллоохтук олор.

Бары утаҕынан-кытта кэргэнин, оҕолоруҥ, сиэннэриҥ

Күн күбэй ийэбитин, үлэ ветеранын **ВИНОКУРОВА МАРТА НИКОЛАЕВНАНЫ**, үйэ ангардаах үбүлүйүтүнэн эҕэрдэлиибит!

Чэгиэн-чэбдик доруобуйаны, сир үрдүгэр баар барыы кэрэни, сырдыгы, үтүөнү, үйэлээри баҕарабыт.

Махтанабыт эйиэхэ,
Күн сирин көрдөрбүккөр,
Күүс-көмө буолбуккар!

Эҕэрдэни кытта Аммаатаан, Дьокуускайтан уолаттарыҥ, кийиттиҥ, сиэннэриҥ

МАХТАЛ

Биһиги күнду, таптыыр уолбут Алеша күн сиригэр туораабыт ыар күннэригэр биһиэхэ күүс-көмө буолбут күнду дьоммутугар Аппааныттан, Үөдэйтэн Новгородовтарга, ыалларбытыгар Алексеев Иван Николаевичка, Николаевтарга, I Хомустаах орто оскуолатын коллективыгар, Бөтүнтэн Макаровтарга, Намтан Федоровтарга, нэһилиэк дьаһалтатыгар махталбытын тириэрдэбит.

Варвара Касьяновна, Федор Иванович Новгородовтар

БИЛЛЭРИИЛЭР-РЕКЛАМА

ПРЕДПРИНИМАТЕЛЛЭР УОННА БИИРДИИЛЭЭН ОНГОРОН ТАҺААРЫЫНАН ДЬАРЫКТАНАР ДЬОН БОЛҔОМТОЛОРУГАР!

Предпринимательствоны ойуур фонда көҕүлээһининэн быйылгы дьыл ыла бэйэ олохтоох матырыйаалынан онгорон таһааараччылар табаардарын көрдөрөратыылыыр «Сатал УУС» диэн аатталаах атыылаах быыстапка норуот маастардарын киинэ аһыллан үлэтин саҕалаата.

Маҕаһыын сыала-соруга:

1. Булугас-талыгас, дьоҕурдаах, мындыр уус дьоннор үлэлэрин, кинилэр онгоһуктарын көрүү, сырдатыы буолар.
2. Нэһилиэктэриттэн саҥа тэриллэн эрэр предпринимателлэр бэлэхтэрэ баар буолуон сөп, ол бэлэхтэр онгорон таһаарбыт табаардарын телевидениеҥэн уонна олохтоох хаһыаттар нөҥүө сырдатыы: сайаапкаан атыыны тургэтэтии буолар.
3. Манан сиэттэрэн дьиэ көргэнинэн үлэлээһини уонна нэһилиэктэриттэн үлэ миэстэтэ тахсыытын ситиһии.

«Сатал УУС» маҕаһыынта табаардарын туттарыан, атыылаттарыан баҕалаах предпринимателлэр уонна биирдиилээн уустар маҕаһыын администрациятын кытта билсэн, усулуобуйатын билэн дуогабар түһэрсэргитигэр ыҥырабыт.

Нэһилиэк салайаччылара, нэһилиэккит дьонугар ыҥырыыны билиһиннэрэн үлэлэһэргитигэр көрдөһөбүт.

Биһиги аадырыспыт:
«Эрэл» УПК дьиэтигэр.
Үлэлиир, табаардары тутар бириэмэтэ: үлэ күнүгэр: 10 ч. - 12 ч.; 14 ч. - 16 ч.
Администратор

Бэс хаптаһыны былаахыга атастаһабыт уонна былаахы атыылаһабын.

Тел. 21-5-12.

«Кэскил» б/х үрдүк үөрэхтээх агрономнаах наадыйар.

Тел. 21-5-12.

Суһаллык «Хонда-Интегро» 1987 с. массыына атыыланыр.

Сыаната чэпчэки. Тел. 26-2-12, 21-2-65

Военный комиссариат Намского улуса объявляет отбор кандидатов юношей в возрасте от 16-22 лет для комплектования первого курса военно-технического университета федеральной службы социального строительства при Правительстве РФ.

За справками обращаться в военный комиссариат Намского улуса.

Военный комиссар Намского улуса майор ЕРШОВ

Намская улусная гимназия 25, 26 марта в 9.00 ч. Приглашает выпускников начальных классов, прошедших I тур воскресной школы на тестирование по русскому языку и математике по набору в 5 класс на 2000-01 уч.г.

Телефон для справок: 2-12-80, каб. 117 НСШ №1.

Администрация гимназии

Предприятие реализует оптом и в розницу в одну цену:

1. Масло моторное емк. 5 л. - 65 руб.
2. Тосол емк. 5 л. - 75 руб.

Обращаться в г. Якутск. По тел. 24-23-82 (около автовокзала в здании «Рембыттехника»).

РЕДАКТОР — В.Г. КАСЬЯНОВ

ОТДЕЛЛАР: информация, сурук, төрүт культура — 21496; иллюстрация уонна реклама (секретариат) — 21640; бухгалтерия — 21332; факс — 21332; "НАМ" ТРК — 21632; редакционнай издательскай система — 21141

Тэрийэн таһаараччылар: СР Правительствота, Намулуһун дьаһалтата, редакция коллектива.
Маассабай информация средстволарын туһунан РФ Сокуоннарын тутуһуу хонтуруоллуур уонна регистрациялыыр РФ бочуоттаах Госкомитетын СР региональнай управлениетыгар регистрацияламмыт нүөмэрэ — Я 0085.

Сурукка аккытын-суолгутун, үлэлэтин, дьиэрэт аадырыһын чопчу ыыт.
Автор этиэҕэ хаһыат сакаатыгыттан малдьы биэр буолбат.

"ЭҢСИЭЛИ" - Нам улуһун хаһыата.
678380, Саха Республиката, Нам с., Октябрьскай уул. 1.
E-mail: editor62@sakha.ru

Талыллыбыт уонна тарыллыбыт "Эҥсиэли" хаһыат редакционнай-издательскай систематыгар.
Хаһыат Дьокуускайга "Сахаполиграфиздат" НИПК бэчээттиннэ, Орджоникидзе уул. 38.
Формата А3. Кээмэйэ 1,0 бэчээт. лист.
Индекс — 54889. Тираһа — 2538
Бэчээтэнэ илии баттаммыт — 12:00 ч, 20.03.2000
Сакаабын №-рэ — 32